

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Tdo/28/2019
Identifikačné číslo spisu:	6717010145
Dátum vydania rozhodnutia:	05.11.2019
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Šišková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:6717010145.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Aleny Šiškovej a sudcov JUDr. Pavla Farkaša a JUDr. Dany Wänkeovej v trestnej veci obvineného T. B., rod. Y., pre zločin týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a), ods. 3 písm. d) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) Trestného zákona, na neverejnom zasadnutí s verejným vyhlásením rozhodnutia konanom 5. novembra 2019 v Bratislave, vedenej na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 3T 26/2017, o dovolaní obvineného proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 6. septembra 2017, sp. zn. 5To 64/2017, takto

rozhodol:

Podľa § 386 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku, z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 6. septembra 2017, sp. zn. 5To 64/2017,

b o l p o r u š e n ý z á k o n

v ustanoveniach § 321 ods. 1 písm. a), ods. 2, § 322 ods. 3, § 34 ods. 5, § 40 ods. 1, ods. 5 Trestného poriadku

v neprospech obvineného T. B., rod. Y..

Podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 6. septembra 2017, sp. zn. 5To 64/2017, zrušuje.

Zrušuje aj rozsudok Okresného súdu Zvolen z 23. júna 2017, sp. zn. 3T 26/2017, ako aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutia obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku Okresnému súde Zvolen sa p r i k a z u j e, aby vec v potrebnom rozsahu znova prerokoval a rozhodol.

Odôvodnenie

Okresný súd Zvolen rozsudkom z 23. júna 2017, sp. zn. 3T 26/2017, uznal obvineného T. B. za vinného

zo zločinu týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a), ods. 3 písm. d) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) Trestného zákona, na skutkovom základe, že od presne nezisteného dňa roku 2011, kedy sa spoločne so svojou manželkou Y. B., nar. 4. Y. XXXX, trvale bytom D., M. XX, nasťahovali do rodinného domu vo D., okres D., na Ul. M. XX, do dňa 30. októbra 2016 v tomto opakovane spôsobil fyzické a psychické utrpenie svojej manželke Y. B., s ktorou žil v spoločnej domácnosti a to tak, že musela zažívať z jeho strany zastrašovanie, ponižovanie svojej osoby a ľudskej dôstojnosti, verbálnu a fyzickú agresiu a to tak, že ju fackal po tvári, oplŕľoval jej tvár, nadával jej, že je „Ukrajinka prašivá, suka smradľavá“ a podobne, ako aj hrubé zaobchádzanie, emočné a finančné zneužívanie, kde naposledy 30. októbra 2016 v čase okolo 12.45 hod. v rodinnom dome na ulici M. XXXX/XX, D. bezdôvodne vyvolal hádku so svojou manželkou Y. B., nar. 4. Y. XXXX, následne začal byť voči nej agresívny a fyzicky ju napadol, tak že ju udieral päťami do hlavy, fackal ju po tvári, pričom sa Y. B. pustila z nosa krv, presunul sa za ňou do kúpeľne a tam sa jej vyhrážal „budeš celá krvavá, zmlátim ťa ty ukrajinská kurva“ chytil ju za vlasy a ťahal ju za ne, poškodená mu povedala, že zavolá telefónom policajtov, načo jej odpovedal „ak zavolaš, rozbijem Ti ho“, čím takto u Y. B., nar. X. Y. XXXX, vzbudil dôvodnú obavu o jej život a zdravie, pričom toto jeho konanie dosiahlo vyšší stupeň bezcitnosti a hrubosti.

Súd prvého stupňa obvinenému podľa § 208 ods. 3 Trestného zákona uložil trest odňatia slobody v trvaní osem rokov. Podľa § 48 ods. 2 písm. b) Trestného zákona obvineného pre výkon trestu zaradil do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom strázenia. Podľa § 73 ods. 2 písm. d) Trestného zákona uložil obvinenému ochranné protitoxikomanické liečenie ústavnou formou, ktorého trvanie podľa § 74 ods. 2 Trestného zákona vymedzil tak, že potrvá dovtedy, kým si to bude vyžadovať jeho účel.

Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom zo 6. septembra 2017, sp. zn. 5To 64/2017, na odvolanie obvineného T. B. podľa § 321 ods. 1 písm. e), ods. 2 Trestného zákona zrušil rozsudok Okresného súdu Zvolen z 23. júna 2017, sp. zn. 3T 26/2017, vo výroku o treste. Podľa § 322 ods. 2 Trestného poriadku rozhodujúc sám, obvineného T. B. podľa § 208 ods. 3 Trestného zákona s použitím § 38 ods. 2 Trestného zákona odsúdil na trest odňatia slobody vo výmere sedem rokov. Podľa § 48 ods. 2 písm. b) Trestného zákona obvineného na výkon trestu odňatia slobody zaradil do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom strázenia. Výrok o uložení ochranného protitoxikomanického liečenia ústavnou formou ponechal nezmenený.

Proti rozsudku krajského súdu podal obvinený 12. novembra 2018 prostredníctvom obhajcu JUDr. Rastislava Urbániho, PhD., LL.M. dovolanie z dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. i) Trestného poriadku. Dovolanie odôvodnil tým, že dovolací súd je zisteným skutkovým stavom viazaný, len za predpokladu, že tzv. skutková veta obsiahnutá vo výrokovej časti rozsudku obsahuje vyjadrenia všetkých skutkových okolností, ktoré vyžaduje použitá právna kvalifikácia skutku. Ďalej poukázal na čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podľa ktorého podstata práva na spravodlivý proces spočíva v oprávnení každého reálne sa domáhať ochrany svojich práv. Najvyšší súd musí v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku skúmať či zo skutkových zistení nižších súdov nevyplývajú zásadné nedostatky týkajúce sa zisťovania základných náležitostí právneho posúdenia veci, t. j. či v konaní odsúdeného boli dostatočne preukázané všetky znaky stíhaného trestného činu (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 19. júna 2012, sp. zn. 1 TdoV 16/2011). Prvostupňový ako aj odvolací súd pri rozhodovaní vo veci samej podľa názoru obvineného zásadným spôsobom porušili jeho právo na obhajobu a z toho plynúce právo na spravodlivý súdny proces. Od začiatku prípravného konania, t. j. od momentu vznesenia obvinenia a vydání rozhodnutia o väzobnom stíhaní došlo opatrením okresného súdu k ustanoveniu obhajcu Mgr. Filipa Osvalda, vzhľadom na prítomnosť dôvodov povinnej obhajoby. Takmer okamžite bola do spisového materiálu bez vedomia a súhlasu obvineného založená substitučná plná moc na zastupovanie ustanoveného obhajcu JUDr. Ivom Osvaldom, ktorý od tohto momentu do udelenia plnej moci JUDr. Rastislavovi Urbánimu, PhD., LL.M. na každom úkone substitučne zastupoval ustanoveného obhajcu. Dovolateľ v konaní prichádzal do kontaktu len so substituentom, pretože ho ako obhajca zastupoval výlučne ten. Prakticky od začiatku trestného stíhania, jeho výsluchu 7. decembra 2016 bol poučený len v zmysle § 36 ods. 2 Trestného poriadku, že v prípade zvolenia si obhajcu bude súhlasíť so

zastupovaním zvoleného obhajcu iným obhajcom či koncipientom, nikdy nebol vyzvaný na súhlas so substitučným zastupovaním a poučený, že nemusí súhlasiť so zastúpením ustanoveného obhajcu iným obhajcom, súhlasil len s ustanoveným obhajcom. Poukázal na § 34 ods. 5 veta prvá, § 36 ods. 1 Trestného poriadku a § 16 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii. Dovolateľ zdôraznil, že počas prípravného konania až do vydania prvostupňového rozhodnutia neprišiel do kontaktu s ustanoveným obhajcom, z ktorého dôvodu si zvolil za obhajcu JUDr. Rastislava Urbániho, PhD., LL.M. Krajský súd sa námietkou pochybenia v zastúpení nezaoberal, čo obvinený považoval za zásadné porušenie práv s následkom vydania nezákonného rozhodnutia. Obvinený ďalej poukázal na to, že je nevyhnutné, aby vina obvineného bola preukázaná bez akýchkoľvek pochybností zákonným spôsobom, pretože ani vysoký stupeň podozrenia sám o sebe nevytvára zákonný predpoklad pre odsudzujúci výrok.

Navrhol, aby dovolací súd vyslovil, že rozsudkom krajského súdu a konaním, ktoré mu predchádzalo bol porušený zákon v ustanoveniach § 2 ods. 1 Trestného poriadku, § 34 ods. 5 Trestného poriadku, čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky, § 16 ods. 3 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v neprospech obvineného, napadnutý rozsudok krajského súdu, ako aj okresného súdu zrušil a zrušil aj ďalšie rozhodnutia, na zrušené rozsudky obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili svoj podklad. Okresnému súdu Zvolen navrhol prikázať, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Obvinený dovolanie doplnil prostredníctvom obhajcu podaním doručeným prvostupňovému súdu 4. októbra 2019, uplatniac dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g), písm. c), písm. i) Trestného poriadku. Predmetné dovolacie dôvody založil na argumentácii, že odsudzujúce rozhodnutia sú založené na svedeckých výpovediach V. A. a Y. B. z 31. októbra 2016. Zmienené svedecké výpovede však boli urobené OO PZ Zvolen, odbor kriminálnej polície pod ČVS: ORP-1005/ZV-ZV-2016 pre trestný čin nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona a nie v trestnej veci, v ktorej došlo k podaniu obžaloby, t. j. pod ČVS: ORP-729/1-VYS-ZV-2016 pre zločin týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a), ods. 3 písm. b) Trestného zákona. Svedkyne následne počas výpovedí neraz už počas prípravného konania pred súdom uviedli, že skutočnosti ktoré poznamenali, sa nezakladajú na pravde a uviedli, čo ich viedlo k urobeniu takýchto výpovedí. Svedkyne V. A. a Y. B. po vznesení obvinenia v trestnej veci vedenej na OR PZ Zvolen, vedenej pre zločin týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a), ods. 3 písm. d) Trestného zákona ani raz neuviedli, že sa mal obvinený trestnej činnosti skutočne dopustiť ako ani skutkové okolnosti, poukazujúce na potenciálnu trestnú činnosť. Súd tak pri rozhodovaní nepripustne vychádzal zo svedeckých výpovedí uskutočnených pred postupom podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku, nejednalo sa však o neodkladné a neopakovateľné úkony, ktoré by nebolo možné zopakovať po vznesení obvinenia.

Prokurátor Okresnej prokuratúry Zvolen (ďalej len „prokurátor“) sa vo vyjadrení k dovolaniu (21. decembra 2018) stotožnil so závermi vyslovenými v rozhodnutí odvolacieho súdu. V súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zdôraznil, že je v prvom rade a najmä povinnosťou obhajcu upovedomiť klienta o zastúpení iným advokátom. Spôsob obhajoby obvineného jeho obhajcom je mimo rámec tohto dovolacieho dôvodu a dovolací súd nie je oprávnený akýmkoľvek spôsobom hodnotiť kvalitu poskytovaných právnych služieb ani nemôže v tomto smere do výkonu obhajoby zasahovať. Obvinenému bol po vznesení obvinenia ustanovený obhajca Mgr. Filip Osvald, ktorý substitučne splnomocnil na zastupovanie JUDr. Iva Osvalda. Tento sa riadne zúčastňoval jednotlivých úkonov v prípravnom konaní, ako aj na hlavnom pojednávaní. Dovolateľ však počas prípravného konania ani v konaní pred súdom o zmenu obhajcu nežiadal, substitúciu nenamietal ani v písomne podanom odvolaní (prostredníctvom ustanoveného obhajcu). K namietnutiu substitúcie došlo až na verejnom zasadnutí na krajskom súde prostredníctvom zvoleného obhajcu. Už zo zápisnice o výsluchu na Okresnom súde Zvolen z 23. decembra 2016 je zrejmé, že na tomto úkone bol prítomný obhajca JUDr. Ivo Osvald na základe substitučnej plnej moci, obvinený s týmto oboznámený bol, čo potvrdil podpisom na zápisnici, pričom tento obhajca bol prítomný aj pri výsluchu pred vyšetrovateľom 7. decembra 2016. Ďalej prokurátor zaujal názor, že v bode II. a IV. dovolania sa obvinený nepriamo vyjadruje k skutkovému stavu a jeho vyhodnoteniu, ktorý však dovolací súd nie je oprávnený hodnotiť. Výkonanie dôkazov a ich hodnotenie v plnom rozsahu prebieha v rámci konania pred príslušnými

procesnými súdmi. Postup prvostupňového a druhostupňového súdu pri odôvodňovaní právneho záveru vo veci obvineného T. B. nepovažoval za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. Navrhol, aby dovolací súd dovolanie obvineného vzhľadom na nepreukázanie dôvodov dovolania zamietol podľa § 392 ods. 1 Trestného poriadku.

Prokurátor sa písomným podaním doručeným dovolaciemu súdu 28. októbra 2019 vyjadril k doplneniu dovolania. Zotrval na ostatnom vyjadrení z 21. decembra 2018. Rozhodnutia súdov považuje za vydané v súlade s ustanoveniami Trestného poriadku, vykonanom v prípravnom konaní, ako aj konaní na súde prvého a druhého stupňa, pri zachovaní zásad bezprostrednosti, ústnosti, kontradiktórnosti konania a rovnosti strán. Možno ich považovať za zákonné, zodpovedajúce zistenému skutkovému stavu. Obvinený v doplnení dovolania rozšíril dovolanie o dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. g) a písm. i) Trestného poriadku, t. j., že rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom a je založené na nesprávnom právnom posúdení skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia. Skutočnosť, že rozhodnutie je založené na dôkazoch získaných nezákonne, musí byť z obsahu spisového materiálu zrejmá a nemožno ju vyvodzovať na základe toho, že by sa mali inak vyhodnocovať existujúce už vykonané dôkazy. Dovolací dôvod v tomto prípade nemožno vyvodzovať len zo skutočnosti, že vykonané dôkazy súd nevyhodnotil podľa predstáv obvineného. Súd sa s rozpormi vo výpovediach svedkýň vysporiadali. Za tým účelom bolo nariadené aj znalecké dokazovanie. Rozhodnutia neboli založené len na výpovediach týchto svedkýň. Výsluch svedkýň realizovaný v súlade s ustanoveniami Trestného poriadku vecne a miestne príslušným orgánom činným v trestnom konaní, hoci aj vo veci vedenej pre iný trestný čin, nemožno považovať bez ďalšieho za nezákonný. Je neopomenuteľné, že k zmene - ustáleniu právnej kvalifikácie skutku ako takého môže dôjsť aj v priebehu konania po tom, ako je náležite objasnený - vyhodnotený skutkový stav, keď uvedené môže vyplynúť aj z výpovedí svedkov a prvotné označenie konania páchatel'a nie je pre orgán činný v trestnom konaní počas prípravného konania nemenne záväzujúci (napr. § 206 ods. 6 Trestného poriadku). Prípadná zmena právnej kvalifikácie teda neznamená, že dôkazy, ktoré boli vykonané pred ustálením právnej kvalifikácie sa stávajú nezákonnými. Podľa vyjadrenia prokurátora nie je ani namieste uplatňovať dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku. Vykonané dôkazy jednoznačne opodstatňovali subsumovanie konania obvineného pod skutkovú podstatu zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 Trestného zákona. Dovolací súd nemôže skúmať a meniť správnosť a úplnosť zisteného skutkového stavu. Odvolací súd sa s námietkami obvineného na verejnom zasadnutí náležite vysporiadal. Postup súdu prvého a druhého stupňa a ich právny záver nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny, či založený na porušených právach obvineného. Vzhľadom na uvedené, prokurátor navrhol dovolanie obvineného zamietnuť podľa § 392 ods. 1 Trestného poriadku.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku) po preskúmaní veci zistil, že dovolanie je prípustné [§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného poriadku], bolo podané oprávnenou osobou (§ 369 ods. 1 Trestného poriadku), v zákonom stanovenej lehote a na príslušnom súde (§ 370 ods. 1, ods. 2, ods. 3 Trestného poriadku), spĺňa podmienky uvedené v § 373 ods. 2 Trestného poriadku, ako aj obsahové náležitosti uvedené v § 374 Trestného poriadku.

Podľa § 382a Trestného poriadku dovolací súd môže rozhodnúť aj na neverejnom zasadnutí o dovolaní, ak zistí, že dôvody dovolania, ktoré bolo podané v prospech obvineného sú zjavne preukázané a je zrejmé, že vytýkané nedostatky povedú k postupu podľa § 386 a § 388 ods. 1.

V zmysle § 385 Trestného poriadku je dovolací súd viazaný dovolacími dôvodmi, ktoré sú v ňom uvedené. Dovolateľ v dovolaní označil dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. c) a písm. i) a doplnil o písm. g) Trestného poriadku.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, dovolanie možno podať, ak bolo zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

Podľa ustálenej súdnej praxe Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (rozhodnutie najvyššieho súdu publikované pod č. 7 v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky číslo 1/2011 - ďalej aj R 7/2011) právo na obhajobu v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku je potrebné chápať ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu (§ 34 ods. 4 Trestného poriadku).

Právo na obhajobu patrí k základným atribútom spravodlivého procesu, zabezpečuje rovnosť zbraní medzi obvineným na jednej strane a prokurátorom na druhej strane. Je jedným zo základných práv obvineného, ktoré je zakotvené v čl. 50 ods. 3 Ústavy a čl. 40 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd a zásada práva na obhajobu je upravená aj v § 2 ods. 9 Trestného poriadku. Podstatou práva na obhajobu je zabezpečiť obhajovanie práv obvineného tak, aby v konaní boli objasnené všetky skutočnosti svedčiace v prospech obvineného, aby páchateľ bol odsúdený len za to, čo spáchal. Právo na obhajobu sa vzťahuje na celé konanie, a preto jeho porušenie je aj dôvodom na podanie dovolania [§ 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku]. Zákon pre uplatnenie dovolacieho dôvodu predpokladá len zásadné porušenie práva na obhajobu, (teda nie každé porušenie práva na obhajobu).

Ak u advokáta, ktorý bol v trestnom konaní ustanovený obvinenému za obhajcu, vznikne akákoľvek prekážka, ktorá mu bráni vo vykonávaní advokácie, je taký advokát povinný túto skutočnosť bezodkladne oznámiť obvinenému a príslušnému orgánu činnému v trestnom konaní, resp. súdu.

Za tohto stavu nemôže advokát ustanoviť za svojho zástupcu iného advokáta podľa § 17 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii, lebo práva a povinnosti vo vzťahu k obvinenému nevznikli u neho na základe zmluvy o poskytovaní právnych služieb, ale rozhodnutím súdu podľa § 40 Trestného poriadku. V zmysle tohto ustanovenia má obvinený právo v určenej lehote zvoliť si nového obhajcu a v prípade, že si ho nezvolí, alebo mu ho nezvolí iná oprávnená osoba (§ 39 ods. 1 Trestného poriadku), ustanoví mu nového obhajcu podľa § 40 Trestného poriadku v prípravnom konaní sudcu a v konaní pred súdom predseda senátu (R 24/2008). O týchto skutočnostiach však musí byť obvinený poučený.

Podľa § 203 ods. 1 Trestného poriadku hlavné pojednávanie vedie predseda senátu.

Podľa § 36 ods. 1 Trestného poriadku obhajcom môže byť len advokát.

Podľa § 16 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii ustanovuje v ods. 1, advokát sa v rámci svojho poverenia môže dať zastúpiť iným advokátom. Podľa ods. 2/ pri jednotlivých úkonoch môže advokáta zastúpiť advokátsky koncipient alebo iný zamestnanec advokáta. Podľa ods. 3 zastupovanie podľa ods. 1 a 2 nie je možné proti vôli klienta.

Z obsahu vyšetrovacieho spisu dovolací súd zistil, že opatrením sudcu pre prípravné konanie Okresného súdu Zvolen zo 4. novembra 2016, sp. zn. 0To/342/2016, bol podľa § 40 ods. 1 Trestného poriadku z dôvodov uvedených v § 37 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku obvinenému T. B., vtedy vo výkone väzby v ÚVV a ÚVTOS Banská Bystrica ustanovený obhajca Mgr. Filip Osvald, advokát AK so sídlom vo Zvolene, Trhová 1 (č. l. 41).

Ustanovený obhajca substitučnou plnou mocou z 21. novembra 2016, splnomocnil advokáta JUDr. Iva Osvalda, AK Trhová č. 1, Zvolen na zastupovanie v konaní ČVS: ORP-729/1/VYS-ZV-2016, vedenom na OR PZ Zvolen, obvineného T. B., a to na všetky úkony v uvedenej trestnej veci (č. l. 42). Substitučnou plnou mocou z 21. decembra 2016 ustanovený obhajca splnomocnil JUDr. Iva Osvalda na zastupovanie obvineného T. B. na konanie o všetkých úkonoch a návštevách obvineného vo väzbe v konaní 0Tp 342/2016 (č. l. 267, 295). Substituent JUDr. Ivo Osvald bol prítomný pri výsluchu obvineného v prípravnom konaní pred vyšetrovateľom OO PZ Zvolen v dňoch 7. decembra 2016, 27. januára 2017 (č. l. 66, 68). Rovnako bol prítomný aj pri výsluchoch poškodenej Y. B. dňa 8. decembra 2016 a 7. februára 2017, pri výsluchu svedkyne V. A. dňa 8. decembra 2016, 3. februára 2017, svedkyne S. W. dňa 16. decembra 2016, svedka V. A. 10. februára 2017, MUDr. Q. A. dňa 24.

februára 2017, ako aj pri ďalších výsluchoch a úkonoch v prípravnom konaní (preštudovanie vyšetrovacieho spisu). Z upovedomenia OR PZ je nepochybné, že vyšetrovateľ tieto adresoval riadne ustanovenému obhajcovi, Mgr. Filipovi Osvaldovi (č. l. 117).

Ustanovený obhajca, Mgr. Filip Osvald sa podieľal iba na písomných vyhotoveniach opravných prostriedkov (napr. podal 16. decembra 2016 žiadosť o prepustenie obvineného z väzby na slobodu, podal sťažnosť proti uzneseniu OR PZ, Odbor kriminálnej polície, ČVS: ORP-729/1-VYS-ZV-2016 zo 4. januára 2017, o vznesení obvinenia pre zločin týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a), ods. 3 písm. d) Trestného zákona 16. januára 2017 (č. l. 12) a podal aj odvolanie proti rozsudku súdu prvého stupňa). Substitučne splnomocnený obhajca JUDr. Ivo Osvald zastupoval obvineného aj na hlavných pojednávaniach konaných 26. apríla 2017, 24. mája 2017, 21. júna 2017, 23. júna 2017. Obvinený po podaní odvolania udelil 17. júla 2017 plnomocenstvo na zastupovanie v trestnom konaní obhajcovi JUDr. Rastislavovi Urbánimu, PhD., LL.M., ktorý obvineného zastupoval na verejnom zasadnutí konanom pred krajským súdom 6. septembra 2017 (č. l. 374). Zvolený obhajca, JUDr. Rastislav Urbáni, PhD., LL.M. na verejnom zasadnutí namietal tú skutočnosť, že na hlavnom pojednávaní, ako aj v prípravnom konaní absentuje vyjadrenie obvineného, či súhlasí so substitúciou ustanoveného obhajcu (č. l. 387).

Krajský súd sa v rozsudku v súvislosti s predmetnou námietkou obhajcu obvineného, vznesenou na verejnom zasadnutí v odôvodnení napadnutého rozsudku zo 6. septembra 2017, sp. zn. 5To 64/2017, vysporiadal tak, že v prípravnom konaní, ako i pri výsluchu na hlavnom pojednávaní bola vždy doložená substitúcia, avšak obžalovaný takúto substitúciu nikdy nenamietal (č. l. 391 a nasl.).

Dovolací súd po preskúmaní spisu dospel k záveru, že postupom okresného súdu a krajského súdu došlo k porušeniu práva obvineného na obhajobu, a to zásadným spôsobom podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Obvinený mal byť počas prípravného konania, od vzniku dôvodov povinnej obhajoby podľa § 37 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, v priebehu prvostupňového konania pred súdom zastúpený ustanoveným obhajcom Mgr. Filipom Osvaldom, pričom pri viacerých úkonoch trestného konania bol prítomný tzv. substituent, JUDr. Ivo Osvald. Dovolateľ si následne 17. júla 2017 zvolil za obhajcu JUDr. Rastislava Urbániho, PhD., LL.M. Obvinený nebol zo strany konajúceho prvostupňového súdu explicitne vyzvaný na vyjadrenie súhlasu na zastupovanie substituentom. Ustanovený obhajca tak postupoval v rozpore s ustálenou praxou judikovanou najvyšším súdom, ukládajúcou advokátovi povinnosť bezodkladne oznámiť súdu prekážku, brániacu obhajcovi vo vykonávaní advokácie a nesprávne postupoval v zmysle § 17 zákona č. 586/2003 Z. z., pretože obvinený mal byť zo strany súdu v prípade neprítomnosti ustanoveného obhajcu (pri oznámení prekážky, pre ktorú sa nemohol hlavného pojednávania ustanovený obhajca zúčastniť), vyzvaný na zvolenie si nového obhajcu. V prípade nezvolenia si iného obhajcu v primeranej lehote mal byť dovolateľovi podľa § 40 Trestného poriadku nový obhajca ustanovený (R 24/2008). Obvinený bol sudkyňou pre prípravné konanie v opatrení o ustanovení obhajcu podľa § 40 ods. 1 Trestného poriadku poučený, že ustanovený obhajca je povinný obhajobu bez meškania prevziať, zo závažných dôvodov môže byť ustanovený obhajca na svoju žiadosť alebo na žiadosť obvineného oslobodený od povinnosti obhajovania a namiesto neho zvolený alebo ustanovený iný obhajca. O tomto môže rozhodnúť v konaní pred súdom predseda senátu a v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie. Napriek poučeniu obhajca Mgr. Filip Osvald dôvod neprítomnosti pri úkonoch v trestnom konaní neoznámil. Ak u advokáta, ktorý bol v trestnom konaní ustanovený obvinenému za obhajcu, vznikne akákoľvek prekážka, ktorá mu bráni vo vykonávaní advokácie, je tento povinný túto skutočnosť bezodkladne oznámiť OČTK, resp. súdu a rovnako aj obvinenému. Za takejto situácie nie je možné, aby takýto advokát ustanovil za svojho zástupcu iného advokáta podľa § 17 zák. č. 586/2003 Z. z. o advokácii, keďže práva a povinnosti v trestnom konaní u takéhoto advokáta vo vzťahu k obvinenému nevznikli na základe zmluvy o poskytovaní právnych služieb, ale rozhodnutím príslušného sudcu. Porušenie povinnosti ustanoveného obhajcu nemôže byť na ujmu práv obvineného.

Dovolací súd tiež nemá z vyšetrovacieho spisu preukázané doručenie a taktiež vedomosť obvineného T. B. o udelení tzv. substitučnej plnej moci z 21. novembra 2016, ktorou ustanovený obhajca Mgr. Filip

Osvald splnomocnil advokáta JUDr. Iva Osvalda, na zastupovanie v prípravnom konaní vedenom na OR PZ Zvolen pod ČVS: ORP-729/1/VYS-ZV-2016. Plná moc bola vymedzená tak, že splnomocnenec je oprávnený na všetky úkony v horeuvedenej veci (č. l. 42). Dovolací súd nad rámec vyššie konštatovanej nemožnosti udelenia substitučnej plnej moci obhajcom ustanoveným súdom podľa § 40 ods. 1 Trestného poriadku inému zástupcovi podľa vlastného výberu, poukazuje na zásadné formálne nedostatky tzv. substitučnej plnej moci. Plná moc bola udelená všeobecne na všetky úkony bez konkretizácie jednotlivých úkonov. Postup okresného súdu vzhľadom na uvedené skutočnosti bol potom nezákonný. Túto nezákonnosť akceptoval aj krajský súd, hoci táto skutočnosť bola na verejnom zasadnutí namietaná. Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku bol preto naplnený.

Zistenie dovolacieho dôvodu najvyšším súdom, že v konaní pred súdmi prvého a druhého stupňa bolo zásadným spôsobom porušené právo na obhajobu, má za následok chybné konanie z dôvodu uvedeného v § 368 ods. 1 Trestného poriadku, ako aj právoplatného trestného stíhania končiaceho rozhodnutím súdu druhého stupňa, do ktorého toto chybné konanie vyústilo a prikázanie veci súdu prvého stupňa, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

Za uvedeného stavu je samotné rozhodnutie ako produkt nezákonného konania súdov nižšieho stupňa nehodnotiteľné, a preto v rozhodovanej veci dovolací súd nemohol splniť ani prieskumnú povinnosť, čo sa týka uplatnených dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. g) a písm. i) Trestného poriadku (rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 2 Tdo 8/2012).

Vzhľadom na uvedené skutočnosti dovolací súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti rozsudku.

Povinnosťou Okresného súdu Zvolen bude v posudzovanej veci postupovať v intenciách tohto rozhodnutia, teda vykonať odznovu celé hlavné pojednávanie a vysporiadať sa s ustanoveným obhajcom, v zmysle toho, či bude obvineného ďalej zastupovať alebo ho bude zastupovať zvolený obhajca. V novom konaní je potrebné, aby okresný súd venoval náležitú pozornosť obhájeniu tých skutočností, na ktoré bolo v dovolacích dôvodoch predložených obvineným poukázané.

Podľa § 391 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku, orgán, ktorému bola vec prikázaná, je viazaný právnym názorom, ktorý vo veci vyslovil dovolací súd, a je povinný vykonať úkony, ktorých vykonanie dovolací súd nariadil. Ak bolo napadnuté rozhodnutie zrušené len v dôsledku dovolania podaného v prospech obvineného, nemôže v novom konaní dôjsť ku zmene rozhodnutia v jeho neprospech.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.